

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. Л. Шаран
Ініціали та прізвище

28 січня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія музичного мистецтва

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Освітня програма **Музичне мистецтво**

Статус дисципліни **нормативна**

Навчально-науковий **Інститут музичного мистецтва**

Кафедра **методики музичного виховання та диригування**

Мова навчання **українська**

Дані про вивчення дисципліни:

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна Вечірня	I	II	3/90	30	14	-	-	16	60	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки третього освітньо-наукового рівня вищої освіти **доктора філософії (39 кредитів ЕКТС)**.

Розробник: І. Л. Бермес І. Л. Бермес доктор мистецтвознавства, професор

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності:

І. Л. Бермес **І. Л. Бермес, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри методики музичного виховання та диригування**

Схвалено на засіданні кафедри методики музичного виховання та диригування

Протокол № 12 від 23.12 2019 р.

Зав. кафедри І. Л. Бермес І. Л. Бермес

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового Інституту музичного мистецтва ДДПУ ім. Івана Франка

Протокол № 12 від 26.12. 2019 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 1 від 28.01 2020 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є поглиблення історичних, теоретичних знань у сфері музичного мистецтва.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засадничі положення теоретичного й історичного музикознавства, динамічні процеси розвитку музичного мистецтва, об'єктом – музичне мистецтво в його різних проявах.

Загальними компетентностями вивчення курсу історії музичного мистецтва є:

- Здатність до розуміння сучасної методології музичного мистецтва; застосування методів наукового пізнання; методологічно та науково грамотної реалізації наукового дослідження; інтерпретації його результатів.
- Здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналізу міждисциплінарних процесів; реалізації власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження.
- Здатність до наукового пошуку; формування особистісно-творчих рис дослідника.

Галузевими загальними компетентностями є:

- Здатність до розуміння низки дослідницьких парадигм, стратегій у галузі музичного мистецтва; специфіки функціонування і розвитку музичного мистецтва як цілісності, як феномену людства, як еволюції від багатоплановості стилів до його плюралізму, що існує і розвивається через взаємодію його національних і регіональних форм.
- Здатність до планування й апробації дослідження, яке шляхом проведення ґрунтовної роботи розширює межі знань, продукує нові інтерпретації, інноваційні методи, новий досвід в професійній мистецькій діяльності та виконавській практиці.

Галузевими спеціальними є:

- Здатність до виявлення компетентності щодо оперування поняттями музичної науки в контексті історичних, теоретичних та практичних знань, умінь і навичок; усвідомлення функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук.
- Здатність до розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку.

Програмними результатами навчання є:

Знання:

- сучасної методології наукового дослідження;
- специфіки музики як виду мистецтва;
- логіки розвитку музичних стилів, жанрової палітри музичних творів;
- проблем розвитку сучасного музичного мистецтва;
- взаємозв'язку між сферою теорії та практики музичного мистецтва;
- головних досягнень музичного мистецтва в композиторській, виконавській творчості, музикознавчій думці.

Уміння:

- застосовувати знання історії музичного мистецтва до аналізу тенденцій розвитку музичної культури сучасності;
- аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, досліджуючи особливості форми та змістового навантаження;
- виявляти знання теорії, історії музики, наукової критики та трансформації їх у практичний досвід.

Здатності:

- до застосування наукових методів для виконання дисертаційного дослідження;
- аналізувати напрями розвитку сучасного музичного мистецтва в контексті соціокультурних процесів;
- формування професійного ставлення до певної музичної події, стильового чи жанрового явища, конкретного музичного твору, мистецького доробку композиторів та виконавців в контексті історико-теоретичного підходу;
- до критичного аналізу сучасних наукових досягнень у галузі музичного мистецтва, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, зокрема і в міжпредметних сферах.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчається після таких дисциплін циклу загальної підготовки як: «Філософія як досвід мислення», «Актуальні проблеми сучасної педагогіки та психології». «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності» та паралельно з дисципліною нормативного циклу «Музичне джерелознавство та архівістика».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмними результатами навчання є:

- усвідомлення функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук;
- розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку;
- ознайомлення з фундаментальними працями, в яких досягається феномен музичного мистецтва в просторі культури;
- засвоєння способів і методів досягнення музичного тексту та реалізація їх в процесі проведення музикознавчого аналізу;
- розуміння унікальності музичного твору, його стильової атрибуції, жанрової палітри;
- досягнення цінності музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики.

Знання:

- взаємозв'язку між сферою історії, теорії та практики музичного мистецтва;

- теоретичних концепцій розвитку музичного мистецтва;
- періодизації розвитку музичного мистецтва, жанрово-стильових особливостей музичних творів, головних сфер прикладного музикознавства.

Уміння:

- аналізувати основні етапи розвитку музичного мистецтва;
- розкривати сутність явищ музичного мистецтва в галузі історії, теорії, практики;
- осягнути цінності артефактів музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики.

Здатності:

- до розуміння музичного стилю як складної динамічної картини, інтегрального символу внутрішнього світу культури на різних історичних відтинках;
- до усвідомлення етапів становлення та розвитку музичного мистецтва, музичної думки в різних національних культурах.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

А (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (*відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок*): отримує аспірант, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повністю відтворює програмний матеріал, який міститься в основних і додаткових наукових дослідженнях. Відмінно усвідомлює функціональні засади історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; виявляє розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку; ознайомлений з фундаментальними працями, в яких осягається феномен музичного мистецтва в просторі культури; засвоїв способи і методи осягнення музичного тексту та реалізацію їх в процесі проведення музикознавчого аналізу; виявляє розуміння унікальності музичного твору, його стильової атрибуції, жанрової палітри; осягнув цінності музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики; виявляє розуміння концепції історичного та теоретичного музикознавства на сучасному етапі.

В (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (*вище середнього рівня з кількома помилками*): отримує аспірант, який виявив добрі знання навчального матеріалу, повністю відтворює програмний матеріал, що міститься в основних і додаткових наукових дослідженнях, проте допускає незначні неточності в їх інтерпретації.

Добре усвідомлює функціональні засади історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; виявляє розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку; ознайомлений з фундаментальними працями, в яких осягається феномен музичного мистецтва в просторі культури; засвоїв способи і методи осягнення музичного тексту та реалізацію їх в процесі

проведення музикознавчого аналізу; виявляє розуміння унікальності музичного твору, його стильової атрибуції, жанрової палітри; досягнув цінності музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики; виявляє розуміння концепції історичного та теоретичного музикознавства на сучасному етапі.

- **С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4»** (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): отримує аспірант, який добре володіє навчальним матеріалом, переконливо його розкриває, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому основну та додаткову літературу. Але в деяких питаннях відповіді аспіранта є недостатньо глибокими й аргументованими, в них допускаються певні незначні неточності та помилки. Достатньо усвідомлює функціональні засади історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; виявляє розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку; ознайомлений з фундаментальними працями, в яких досягається феномен музичного мистецтва в просторі культури; засвоїв способи і методи досягнення музичного тексту та реалізацію їх в процесі проведення музикознавчого аналізу; виявляє розуміння унікальності музичного твору, його стильової атрибуції, жанрової палітри; досягнув цінності музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики; виявляє розуміння концепції історичного та теоретичного музикознавства на сучасному етапі.

- **Д (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3»** (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує аспірант, який виявив недостатньо глибокі знання навчального матеріалу, з певними труднощами відтворює програмний матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в основних і додаткових наукових дослідженнях. Недостатньо усвідомлює функціональні засади історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; виявляє розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку; ознайомлений з фундаментальними працями, в яких досягається феномен музичного мистецтва в просторі культури; засвоїв способи і методи досягнення музичного тексту та реалізацію їх в процесі проведення музикознавчого аналізу; виявляє розуміння унікальності музичного твору, його стильової атрибуції, жанрової палітри; досягнув цінності музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики; виявляє розуміння концепції історичного та теоретичного музикознавства на сучасному етапі.

- **Е (60 – 66) – оцінка «достатньо» – «3»** (*виконання задовольняє мінімальні критерії*): отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, з труднощами відтворює програмний матеріал, не спирається на матеріали, що містяться в основних і додаткових наукових дослідженнях; слабо орієнтується в питаннях становлення та розвитку світового й українського музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики, музичних жанрах і стилях; володіє доцільними способами та методами досягнення музичного тексту, навичками його аналізу.

Демонструє слабкий рівень сформованості умінь.

Виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (з можливістю повторного складання): виставляється аспіранту, який не володіє значною частиною загальних і фахових компетентностей щодо навчального матеріалу, допускає суттєві помилки у відповідях на запитання, не вміє застосувати теоретичні знання семінарських занять; не орієнтується в питаннях становлення та розвитку світового й українського музичного мистецтва крізь призму композиторської творчості та виконавської практики, музичних жанрах і стилях; не володіє доцільними способами та методами осягнення музичного тексту, навичками його аналізу.

Не виконав усіх видів навчальної роботи.

F (0 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2» виставляється аспіранту, який зовсім не володіє загальними і фаховими компетентностями, програмним матеріалом, що ускладнює орієнтацію в теоретичних аспектах навчальної дисципліни, не виконав усіх видів навчальної та самостійної роботи.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань відбувається відповідно до видів навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант: участь у семінарському занятті (доповідь на одне з питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії та резюме за темою заняття); співбесіда (колоквіум) з лектором. Пропущені семінарські заняття аспірант зобов'язаний відпрацювати (у формі тезового викладу відповідей за планом заняття та резюме за темою заняття) задля можливості опанування матеріалу й отримання оцінки. Критерієм якості виконання завдання є рівень володіння матеріалом, його узагальнення. Оцінювання знань у формі співбесіди з лектором відбувається шляхом визначення рівня набутих компетентностей аспіранта: обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти принципи вирішення виокремлених музикознавчих проблем.

Відповіді на семінарських заняттях; екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Музичне мистецтво як феномен культури

Музика як предмет науково-теоретичного пізнання, явище людської культури. Музика як історичний феномен, який розвивається динамічно. Музика як засіб творення художнього простору культури. Музична теорія та практика як об'єкт наукового пізнання.

Музика в міфологічній картині світу. Музика як засіб вираження та трансформації міфа, невід'ємна частина людського життя, універсальна форма світовідчуття та світорозуміння, первинна знаково-символічна система. Міф і міфотворчість – культурні феномени, їх взаємопов'язаність з музичним мистецтвом. Культуротворча роль міфу. Архетип і міф, музика як віддзеркалення міфу. Музика – специфічний звуковий і художній вид діяльності людини, звуковий образ світу, акустичне втілення життєвого міфу людини.

Тема 2. Музикознавство як наука

Музикознавство як система об'єктивних знань про музику та музичну культуру; сукупність наукових дисциплін, в яких об'єктом вивчення є музичне мистецтво в його різних проявах.

Теоретичне музикознавство як предмет вивчення, що досліджує способи відображення дійсності в музиці, головні закономірності музики; композиційні прийоми та засоби; засади музичного виконання (сольного та хорового співу, диригентського мистецтва, гри на музичних інструментах), розвитку музичного слуху (сольфеджіо). Теоретичне музикознавство включає вивчення таких дисциплін: теорія музики, гармонія, поліфонія, аналіз музичних форм і ін.

Предмет історичного музикознавства, його завдання: відтворення цілісної картини розвитку музичної культури в соціокультурному контексті, тісному взаємозв'язку різних її аспектів; періодизація історії світової й української музики; характеристика стилів і жанрів; вивчення інструментарію, концертно-виконавської та видавничої діяльності, біографії діячів музичного мистецтва. Включає вивчення історії музики окремих народів і країн, жанрів і форм музики, різновидів виконавського мистецтва (піаністичного, скрипкового, хорового та ін.), окремих сфер музикознавства (напр., історія вчення про гармонію).

Тема 3. Теоретичне осягнення музики в Середньовіччі та епоху Відродження

Музика як наука про правильну модуляцію, тобто правильний спів у тлумаченні теоретиків Середньовіччя. Музика – одна з галузей математичних знань, наука про числа, поряд із арифметикою, геометрією, астрономією.

Основні досягнення античного музикознавства, світоглядні основи європейської музичної культури в трактаті римського філософа і вченого Боеція «Про музику». Три види музики за Боецієм. світова (mundana), людська (humana), інструментальна (instrumentalis).

Важливі досягнення Середньовіччя: система сольмізації, закладення основ нотного письма (Гукбальд, Гвідо д'Ареццо і ін.).

Становлення двох відносно самостійних напрямків музики – людської та практичної (інструментальної) в епоху Відродження. Поява поліфонічних форм у творчості представників римської (К. Джезуальдо, Дж. Палестрина), венеціанської (А. Віларт, А. та Дж. Габріелі, К. Монтеверді, Ф. Каваллі), нідерландської композиторських шкіл (Г. Дюфаї, Й. Окегем, Я. Обрехт, Ж. Дебре, О. Лассо).

Важливі досягнення епохи Відродження: вчення про контрапункт (Глареан, Дж. Царліно), мензуральна нотація, жанрова диференціація (трактат «Музика» І. де Грохео), перше видання музичного словника (І. Тінкторіс).

Тема 4. Музичне мистецтво епохи Просвітництва і XIX ст.

Поява праць енциклопедичного характеру в XVII–XVIII ст. (перший музичний словник С. Броссара, словники І. Вальтера та І. Маттезона, «Музичний словник», укладений Ж.-Ж. Руссо). Музична думка Просвітництва й аристотелева ідея музики як наслідування (праці І. Маттезона, І. Кванца, Д. Малькольма та ін.).

Інтерес до акустичних властивостей звуку, його універсальних фізичних можливостей – обертони (Мерсенн, Совер). Вчення про «генерал-бас», основи класичної гармонії (Ж. Ф. Рамо); дослідження Ж.-Ж. Руссо «Трактат про гармонію» (1722), «Виникнення гармонії» (1727), «Кодекс практичної музики» (1760); підручник поліфонії «Щабель до досконалості» І. Фукса (1725); дослідження з історії музики Дж. Мартіні («Історія музики»), Ч. Берні («Загальна історія музики»). Перші дослідження, присвячені проблемам музичної форми (Хр. Циглер «Введення в музичну форму»).

Класичний стиль в європейській культурі XVIII ст., його віддзеркалення в творчості віденських класиків Х. Глюка, Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетовена.

XIX ст. – монографічні дослідження про композиторів (І. Форкель «Про життя, мистецтво в творах Й. С. Баха» (1802), монографії Дж. Баїні про Палестрину (1828), О. Яна про Моцарта (1856-1859), К. Крізандера про Генделя (1858-1867), Ф. Шпітти про Баха (1873-1880). Загальний підйом національного руху в європейських країнах, ріст національної самосвідомості, увага до фольклору. Поява національних композиторських шкіл (Б. Сметана, А. Дворжак у Чехії, Е. Гріг у Норвегії, І. Альбеніс, Е. Гранадо, М. де Фалья в Іспанії та ін.).

У XIX ст. починає використовуватися дефініція «музикознавство», в кінці XIX ст. розвивається музична палеографія, бібліографія, музична фольклористика.

Тема 5. Проблеми розвитку музичного мистецтва XX – початку XXI ст.

Багатовимірність і неоднозначність музичного мистецтва XX ст., поліфонізм нового музичного мислення. Музичне мистецтво XX ст. як феномен епохи глобалізації. Вплив техніко-інноваційних пошуків на композиторську творчість.

Багатоманітність стильових моделей, поліфонічність стильових прийомів музики XX ст. (пізній романтизм, веризм, імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, неофольклоризм, авангардизм і ін.).

Музика кінця XX – початку XXI ст. як особливий художній канал духовної комунікації. Зміна естетично-ціннісних домінант музичного мистецтва на порубіжжі XX – XXI ст.

Сучасне європейське музичне мистецтво як складна, багатофункційна інформаційна поліструктурна система. Сфери музичної діяльності, суб'єкти (композитори, виконавці, слухачі).

Інтенсивність пошуків нових засобів виразності, експериментів, поява нових стильових напрямків – характерні риси європейської музики XX ст.

Динаміка розвитку української музики XX ст. Становлення професіоналізму в усіх музичних сферах: композиторська творчість, виконавство, музична освіта. Національна композиторська школа і М. Лисенко, його послідовники (М. Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий). Творчість українських композиторів (В. Косенко, Л. Ревуцький, П. Козицький, М. Вериківський, М. Коляда, Б. Лятошинський, С. Людкевич, В. Барвінський, М. Колесса).

Основні тенденції розвитку музичного мистецтва в Україні середини ХХ ст.: київський авангард, нова фольклорна хвиля (творчість Б. Лятошинського, Л. Грабовського, В. Годзяцького, М. Скорика, Л. Дичко, В. Сильвестрова, Є. Станковича, І. Карабиця).

Постмодернізм і українська музика початку ХХІ ст. Полістилістика як один із видів композиторської техніки культури постмодернізму (творчість М. Шука, І. Алексійчук, О. Козаренка, В. Мужчиля та ін.).

Тема 6. Українське музичне мистецтво: історія та сучасність

«Історія української музики» М. Грінченка (1922) – основа системного вивчення історії української музики, зокрема історичного музикознавства. «Українські народні думи», «Українська народна інструментальна музика», «Коломийки», «Нарис історичного розвитку української народної пісні», «Історія і теорія української народної музики» М. Грінченка – методологічне підґрунтя сучасної етномузикології. М. Грінченко – фундатор наукового лисенкознавства.

Ладова організація музики та конструкція музичних творів у працях Б. Яворського («Будова музичної мови», «Вправи в навчанні ладового ритму», «Структура мелодії»).

Змістова наповненість наукових праць В. Довженка («Нариси з історії української радянської музики», ч. 1, ч. 2.) – цілісна панорама еволюції українського музичного мистецтва на тлі історичних і суспільних реалій.

Музично-історичні дослідження М. Вериківського, О. Дзбанівського, П. Козицького, Ф. Колесси, Л. Лісовського, С. Людкевича, Д. Ревуцького, Ф. Сенгалевича, Ф. Стешка, Ол. Чапківського та ін.).

Напрацювання в сфері теоретичного музикознавства (праці С. Богатирьова, М. Вериківського, П. Козицького, Л. Кулаковського, С. Людкевича, В. Малішевського, Ф. Надененка, А. Хибінського та ін.).

Розмаїття стильових і жанрових явищ в українській музиці ХХ – початку ХХІ ст., окреслених у працях Л. Корній, М. Черкашиної-Губаренко, М. Загайкевич, А. Терещенко, М. Копиці, О. Зінкевич, Л. Кияновської, Т. Гусарчук, Т. Мартинюк, О. Немкович і ін.

Творчість Л. Дичко, Т. Кравцова, Ю. Іщенка, В. Зубицького, І. Щербакова, Г. Гаврилець, А. Загайкевич, С. Луньова, О. Козаренка, Ю. Ланюка, І. Небесного, К. Цепколенко.

Тема 7. Музичний жанр і музичний стиль в контексті розвитку культури

Багатоманітність визначень поняття жанр як ключового поняття в розумінні музичного мистецтва, диференціація різновидів форм та змісту музичних творів. Музикознавчі інтерпретації дефініції «жанр» (М. Арановський, С. Скребков, О. Сохор, В. Цуккерман, Б. Яворський і ін.).

Питання теорії, історії, методології жанру в дослідженнях Ю. Тюліна, О. Сохора, Л. Мазеля, В. Цуккермана, А. Альшванга, О. Руч'євської, Т. Чередниченко, Н. Кашиної, Т. Смирнової, Л. Березовчук, О. Сокола, Л. Шаповалової, С. Шипа, О. Зінкевич, В. Москаленка.

Музичний стиль, його визначення в працях Б. Асаф'єва, Н. Горюхіної, Л. Мазеля, М. Михайлова, В. Москаленка, Є. Назайкинського, С. Скребкова, С. Тишка, Ю. Тюліна, С. Шипа.

Музичний стиль й інтонаційна природа музичного мистецтва. Музичний стиль і музично-виконавська інтерпретація.

Дослідження жанру та стилю як єдиної системи (М. Лобанова, Є. Назайкинський, В. Москаленко).

Перелік тем семінарських занять

Тема 1. Музикознавство як цілісна наукова дисципліна. Функції музикознавства в музичній культурі. Форми і методи музикознавчої діяльності.

Тема 2. Витоки українського музичного мистецтва. Ранні форми музичного мистецтва. Українська народна музика. Українські народні календарно-обрядові пісні та думи. Народний інструментарій.

Тема 3. Музичне мистецтво як предмет комплексного дослідження. Специфіка музичного мистецтва в науковому дискурсі. Музика – мистецтво інтонації, роль інтонації в творенні музичних образів.

Тема 4. Жанр як «генетичний код» музичного твору. Естетична природа жанру в музиці. Жанр як знак і жанр як код музичного твору (за О. Комендою).

Тема 5. Основні сфери прикладного музикознавства. Музично-критична діяльність. Лекторська практика. Музична журналістика.

Тема 6. Музично-виконавське мистецтво як об'єкт дослідження українського музикознавства. Теоретичні основи дослідження українського музично-виконавського мистецтва.

Тема 7. Розвиток музичного виконавства в Україні. Музично-виконавська концертна практика в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ століття. Інтерпретологія в системі сучасного музикознавства.

Тема 8. Періодизація українського музичного мистецтва. Періодизація за М. Ржевською, Б. Сютою. Періодизації, впроваджені Л. Корній, Л. Кияновською.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Музикознавство як цілісна наукова дисципліна.

1. Виокремте основні напрямки музикознавства, його перспективи в контексті подолання роздільності історії та теорії музики.
2. Розкрийте значущість музикознавства в системі гуманітарних наук.
3. Розкрийте специфіку методологічного осягнення сучасного музикознавства.

Тема 2. Витоки українського музичного мистецтва

1. Окресліть ранні форми української музики.
2. Назвіть основні жанри народної творчості.
3. Виокремте український народний інструментарій.

Тема 3. Музичне мистецтво як предмет комплексного дослідження.

1. У чому виявляється багатоаспектність музичного мистецтва?
2. Що є змістом музичного мистецтва?

3. Як ви розумієте твердження Б. Асаф'єва: «музика – мистецтво інтонованого змісту»?

Тема 4. Жанр як «генетичний код» музичного твору.

1. Як корелюються поняття жанр і генетичний код?
2. У чому сутність естетичної природи жанру в музиці (за О. Сохором)?
3. В чому сутність тлумачення жанру як одиниці музичного змісту і форми, певного семантичного змісту?

Тема 5. Основні сфери прикладного музикознавства.

1. Назвіть основні галузі прикладного музикознавства.
2. Розкрийте сутність музично-критичної діяльності.
3. Увиразніть основні жанри музичної критики.
4. Схарактеризуйте види лекторської практики.
5. Виокремте роль музичної журналістики.

Тема 6. Музично-виконавське мистецтво як об'єкт дослідження українського музикознавства.

1. Окресліть особливості музично-виконавського мистецтва.
2. Схарактеризуйте сучасне виконавське мистецтво як системне явище.
3. Здійсніть аналіз спектру теоретичних досліджень про українське музично-виконавське мистецтво.

Тема 7. Розвиток музичного виконавства в Україні.

1. Схарактеризуйте музичне виконавство як специфічний вид людської діяльності.
2. Назвіть імена видатних українських музикантів у різних виконавських сферах.
3. Перелічіть праці українських науковців, у яких розкриваються особливості музично-виконавського процесу.
4. Схарактеризуйте дефініцію «школа» і вирізніть провідні українські виконавські школи.

Тема 8. Періодизація українського музичного мистецтва, покликаючись на праці українських учених.

1. Окресліть головні історичні періоди в розвитку української музики.
2. Схарактеризуйте характерні риси кожного з періодів.
3. Розкрийте особливості періоду становлення українського національного музичного стилю (перша третина XX ст.).

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на одне із питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором (перевірка компетентності аспіранта);
- екзамен.

Оцінювання знань методом співбесіди передбачає: виявлення обізнаності аспіранта щодо змісту навчальної дисципліни; набутих знань і умінь.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Поточне оцінювання та самостійна робота		Сума $S_{пот}$	Екзамен $S_{підс}$
Семінарські заняття	Співбесіда		
60	40	100	100

Дисципліна вивчається впродовж одного семестру і завершується екзаменом. Сумарна кількість балів з дисципліни знаходиться за формулою.

$$S_{сум} = 0,6 \cdot S_{пот\ сзв} + 0,4 \cdot S_{підс}$$

де $S_{пот}$ – кількість балів за поточний контроль.

$S_{підс}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Екзамен за талоном № 2 і К проводиться перед комісією в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Антонович М. Станислав Людкевич: композитор, музиколог. Львів: Veritas, 2007. 64 с.
2. Асташев Д. Смысловые грани феномена «музыка» в учениях Античности и европейского Средневековья: лекции по истории музыки. Москва: МГУКИ, 2007. 38 с.
3. Березовчук Л. Музыкальный жанр как система функций. *Проблемы музыкознания*. Москва, 1989. Вып. 2. С. 95–122.
4. Бонфельд М. Введение в музыкознание : учеб. пособие для вузов. Москва: ВЛАДОС, 2001. 219 с.
5. Бонфельд М. История музыкознания: учебное пособие. Москва: ВЛАДОСПРЕСС, 2011. 320 с.
6. Вопросы музыковедения: сборник статей. Ташкент : Фан, 1971. 199 с.
7. Герасимова-Персидська Н. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Київ, 1998. Вип. 28. С. 32–39.
8. Герасимова-Персидська Н. XXI століття і musica mundana. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2008. № 1. С. 90–97.

9. Герцман Е. Пифагорейское музыкознание. Начала древнегреческой науки о музыке. Санкт-Петербург : Гуманитарная академия, 2003. 384 с.
10. Глушук Т. Стильові процеси в інструментальному виконавстві другої половини ХХ століття: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції “Кобзарство в контексті становлення української професійної музичної культури”. Київ, 2005. С. 148–153.
11. Гуляницкая Н. Руководство к изучению основ музыковедения. Москва : РАМ им. Гнесиных, 2004. 78 с.
12. Демченко А. Введение в музыкознание. Саратов : Рап-Арт, 2002. 40 с.
13. Друскин М. Зарубежная музыкальная историография. Москва : Музыка, 1994. 64 с.
14. Евдокимова Ю., Симакова Н. Музыка эпохи Возрождения. Москва : Музыка, 1982. 252 с.
15. Земцовский И. Текст – Культура – Человек: опыт синтетической парадигмы. *Советская музыка*. 1982. № 8. С. 34–45.
16. Зінська Т. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ – початку ХХІ століття: автореферат дис. ...канд. мист. 26.00.01. Київ, 2011. 18 с.
17. Зінкевич О., Чекан Ю. Музична критика. Теорія та методика : навч. посібник. Чернівці : Книги – ХХІ, 2007. 424 с.
18. Калениченко А. Напрями, стилі, течії та естетичні ситуації в українській музиці. *Українське мистецтвознавство*. Київ : ІМФЕ, 2009. Вип. 9. С. 106–112.
19. Катрич О. Поняття стильового «архетипу» в композиторській та виконавській творчості. *Київське музикознавство*. Вип. 2. Київ, 1999. С. 123–129.
20. Кашина Н. Жанр как эстетическая категория. Москва : Знание, 1984. 64 с.
21. Кияновська Л. Стильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Тернопіль : Астон, 2000. 340 с.
22. Козаренко О. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку: дис. ...доктора мист. Київ, 2001. 387 с.
23. Кононова М. Виконавська рефлексія як об’єкт дослідження сучасного музикознавства. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2012. Вип. 103. С. 38–48.
24. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури: підручник. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
25. Кремлев Ю. Интонация как образ в музыке. *Интонация и музыкальный образ*. Москва : Музыка, 1965. С.35–52.
26. Курченко А. Музыковедение: история, теория, творчество: сб. ст. /Под ред. М. Сидорова. Москва : МГУКИ, 2014. 154 с.

27. Курышева Т. Музыкальная журналистика и музыкальная критика: учеб. пособие. Москва : Владос-Пресс, 2007. 294 с.
28. Курышева Т. Что такое прикладное музыковедение? *Музыкальная академия*. 1993. № 4. С. 160–163.
29. Медушевский В. Интонационная форма музыки. Москва : Музыка, 1993. 254 с.
30. Мельник Л. Музична журналістика: теорія, історія, стратегії. На прикладах із щоденної преси Львова від початків до сьогодення: монографія. Львів : ЗУКЦ, 2013. 383 с.
31. Михайлов М. Стил в музыке. Ленинград : Музыка, 1981. 284 с.
32. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации. Киев, 2012. 272 с.
33. Музыкальная культура Древнего мира /Авт. вступ. статьи и ред. проф. Р. Грубер. Ленинград : Музгиз, 1937. 256 с.
34. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения. Москва : Музыка, 1966. 574 с.
35. Назайкинский Е. Стил и жанр в музыке: учебное пособие. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 248 с.
36. Немкович О. Основні тенденції розвитку української музикознавчої науки в 1960–1980-ті рр. *Теоретичні та практичні питання культурології*. Мелітополь, 2004. Вип. 15. С. 3–16.
37. Немкович О. Українське музикознавство ХХ ст. як система наукових дисциплін. Київ : ТОВ “Вид-во “Сталь”, 2006. 534 с.
38. Основы теоретического музыковедения : учеб. пособие /Под ред. М. Ройтерштейна. Москва : Академия, 2003. 272 с.
39. Попова Т. Музыкальные жанры и формы. Москва : Госмузиздат, 1954. 384 с.
40. Ревенко Н. До питання визначення тенденцій розвитку музичного мистецтва України 80-90-х років ХХ століття. *Актуальні проблеми історії та практики художньої культури*. Вип. 14. Київ : Міленіум, 2005. С. 154–161.
41. Редя В. Лекторський практикум музикознавця: хрестоматія. Київ : НАКККиМ, 2015. 136 с.
42. Ржевська М. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини ХХ століття у соціокультурному контексті: монографія. Київ : Автограф, 2005. 352 с.
43. Смирнова Т. Жанр как эстетическая категория. *Музыкальное мышление: сущность, категории, аспекты исследования: сборник статей* /Сост. Л. Дыс. Киев: Музична Украина, 1989. С. 68–74.
44. Сохор А. Музыка как вид искусства. Москва : Музыка, 1970. Изд. 2-е. 192 с.

45. Сохор А. Теория музыкальных жанров: задачи и перспективы. *Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров*. Москва : Музыка, 1971. С. 292–309.
46. Сохор А. Эстетическая природа жанра в музыке. *Вопросы социологии и эстетики музыки*. Ленинград : Сов. композитор, 1981. Т. 2. С. 231–293.
47. Суханцева В. Музыка как мир человека. (От идеи вселенной – к философии музыки). Киев : Факт, 2000. 176 с.
48. Уколова В. Последний римлянин «Боеций». Москва : «Наука» 1987. 160 с.
49. Холопова В. Музыка как вид искусства: учебное пособие. Москва : Лань, Планета музыки, 2014. 320 с.
50. Холопова В. Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм: учебное пособие. Санкт-Петербург : Лань, 2010. 367 с.
51. Цыпин Г. Музыкально-исполнительское искусство: теория и практика. Санкт-Петербург : Алетейя, 2001. 320 с.
52. Шаповалова Л. Апология когнитивного музыковедения. *Мир музыки*. Баку : Издание Бакинской консерватории, 2013. № 1. С. 49–55.
53. Шаповалова Л.В. Интерпретология как интегративная наука. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики*. Харків : ХУКіМ ім. І. Котляревського, 2013. Вип. 46. С. 289–300.
54. Шип С. Музична форма: від звуку до стилю. Київ : Заповіт, 1998. 364 с.
55. Шип С. Музичний жанр в методологічному аспекті. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Культурологічні проблеми української музики (наукові дискурси пам'яті академіка І. Ф. Ляшенка. Київ, 2002. С. 154–177.
- Додаткова:**
56. Архимович Л., Гордійчук М. М. Лисенко. Вид. 3-є. – Київ, 1992. 253 с.
57. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Ленинград : Музыка, 1971. 376 с.
58. Белза И. Б. М. Лятошинський. Київ : Мистецтво, 1947. 62 с.
59. Бэлза И. Исторические судьбы романтизма и музыка: Очерки. Москва : Музыка, 1985. 255 с.
60. Борис Николаевич Лятошинский : сб. статей /Сост. М. Копица. Киев, 1987. 184 с.
61. Булат Т. Микола Лисенко. Київ : Музична Україна, 1973. 107 с.
62. Бялик М. Л. Ревуцький: Риси творчості. Київ : Музична Україна, 1973. 200 с.
63. Грінченко М. Історія української музики: монографія /Під ред. І. Соневицького. Нью-Йорк : Український музичний інститут, 1961. Вид. 2-е. 192 с.

64. Зинькевич Е. Метафори музикального постмодерна. *Искусство XX века: уходящая эпоха?*: сб. статей /Сост. и ред. В. Валькова, Б. Гецелев. Нижний Новгород : НГК им. М. И. Глинки, 1997. Т. 2. С. 259–272.
65. История мировой музыки. Жанры. Стили. Направления /Авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков. Москва : Эксмо, 2010. 564 с.
66. Історія української музики: в 6 т. /Відпов. ред. М. Гордійчук. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 1: Від найдавніших часів до середини XIX ст. 448 с.
67. Історія української музики: в 6 т. /Ред. колегія Т. Булат та ін. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 2: Друга половина XIX ст. 464 с.
68. Історія української музики: в 6 т. /Ред. колегія М. Загайкевич, А. Калениченко, Н. Семененко. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 3: Кінець XIX - початок XX ст. 424 с.
69. Історія української музики: в 6 т. /Ред. колегія Л. Пархоменко, О. Литвинова, Б. Фільц. Київ : Наукова думка, 1992. Т. 4: 1917 – 1941. 616 с.
70. Казанцева Л. Полистилистика в музике. Казань : КГК, 1996. 36 с.
71. Кияновська Л. Мирослав Скорик: творчість мистця у дзеркалі епохи: монографія. Львів : Сполом, 1998. 216 с.
72. Кияновська Л. Син сторіччя Микола Колесса: монографія. Львів : Вид-во НТШ, 2003. 378 с.
73. Корній Л. Історія української музики (від найдавніших часів до середини XVIII ст.). Київ–Харків–Нью-Йорк, 1996. Ч. 1. 314 с.
74. Корній Л. Історія української музики. Друга половина XVIII ст. Київ–Харків : Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 387 с.
75. Корній Л. Історія української музики. Кінець XIX – початок XX ст. Київ–Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
76. Коханик И. Проблема музыкального стиля и стилеобразования в контексте постмодернизма. *Научный вестник Одесской держ. муз. академии им. А. Неждановой: музичне мистецтво і культура*. Одеса, 2003. Вип. 4. Кн. 2. С. 35–41.
77. Лігус О. Теоретичні аспекти співвідношення музичного стилю і жанру. *Вісник КНУКІМ*. 2016. Вип. 35. С. 129–137.
78. Лісецький С. Лев Миколайович Ревуцький. Київ : Наукова думка, 1989. 184 с.
79. Медушевский В. Музыкальная наука: Какой ей быть сегодня? *Советская музыка*. 1988. № 11. С. 84.
80. Медушевский В. К проблеме сущности, эволюции и типологии музыкальных стилей. *Музыкальный современник: сборник статей* /Редкол.: В. Задерацкий и др. Москва : Советский композитор, 1984. Вып. 5. С. 5–17.
81. Михайлов М. Стил в музике. Ленинград : Музыка, 1981. 262 с.

82. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации. Киев, 2012. 272 с.
83. Немкович О. Микола Грінченко і становлення національної композиторської школи в Україні. *Народна творчість та етнографія*. 1997. №4. С. 41–49.
84. Немкович О. Музично-історична спадщина М. Гордійчука в контексті українського музикознавства другої половини ХХ ст. *Українське музикознавство*. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. Вип. 29. С. 245–253.
85. Немкович О. Науковий доробок А. Мухи в контексті українського музикознавства другої половини ХХ – початку ХХІ ст. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Київ : ДАКККиМ, 2003. Вип. 3–4. С. 53–64.
86. Павлишин С. Музыка двадцатого столетия : навч. посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
87. Рагс Ю. Теоретическое музыкознание. Москва : ГМПИ им. Гнесиных, 1983. 64 с.
88. Холопов Ю. Ладовая теория Б. Л. Яворского. *Музыкально-теоретические системы*. Москва, 2006. С. 375–394.
89. Шип С. Теория художественных стилей: учеб. пособие. Одесса : Науковець, 2007. 32 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

90. Дьячкова Е. Между действием и медитацией: украинская музыка 90-х. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.niurr.gov.ua/ru/ukr_rus/bulletin_4/dyachkova.htm
91. Коменда О. Поняття жанру в сучасному музикознавстві [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39411/11-komenda.pdf?sequence=1>
92. Сучасна українська академічна музика (М. Скорик, В. Сильвестров та ін.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lektsii.net/1-87965.html>
93. Сюта Б. Українська музика молодшої генерації композиторів [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.musica-ukrainica.odessa.ua/_main.html